

Politický rok 2003

Z politických stran se proti integraci vyslovili komunisté, ODS, která na adresu EU nikdy nešetřila kritikou, naopak své přívržence vyzvala, aby vstup do unie podpořili. Svoji kritiku vzápětí soustředila na projekt evropské ústavy, v němž vidí první krok k federalizaci kontinentu a k dominanci Německa a Francie nad menšími členskými státy. Ve špičkách strany mají pochyby i o vhodnosti rychlého přistoupení k eurozóně.

Reforma veřejných financí

Vedle vstupu do EU si vláda vytkla ambiciózní cíl – přibrzdit a později relativně snížit zadlužení státu tak, aby se Česká republika ještě před rokem 2010 mohla ucházet o vstup do eurozóny. Na Ministerstvu financí proto vznikl plán reformy veřejných financí založený z jedné třetiny na nových daních a ze dvou třetin na přískrcení růstu státních výdajů, částečně investic, v daleko větší míře ale výdajů na platy ve veřejném sektoru a výplaty sociálních dávek.

Reforma však může být úspěšná jen v případě, že česká ekonomika v příštích letech poroste rychlým tempem, což opozice a především mnozí odborníci nepovažují za reálné.

Právce v čele s ODS by si představovala razantnější zákrok proti rostoucímu zadlužování a drastické omezení sociálních výdajů, nové vedení ČSSD i tak mělo velké problémy vysvětlit řadovým sociálním demokratům a voličům, proč s reformou tak nečekaně přichází. Hlavním argumentem se stalo tvrzení, že bez úspor do budoucna nebude možné udržet sociální stát.

Poměrně snadno premiér přesvědčil odbojné poslance. Pochopili, že v sázce je osud koalice, protože pro lidovce a unionisty se reforma stala podmínkou pro jejich setrvání ve vládě. A při pádu kabinetu nebylo možné vyloučit předčasné volby, které by pro ČSSD zřejmě skončily katastrofou.

ČSSD – Špidla, nebo Zeman?

Prezidentská volba ukázala hluboké rozpory mezi předsedou strany Špidlou a jeho předchůdcem Zemanem. Ten se po porážce na Pražském hradě stáhl do ústraní a spokojil se s výpady proti vedení sociální demokracie a kritikou jejích ekonomických plánů.

Špidlovy představy o orientaci strany a podobě vlády se od Zemanových zásadně liší. Premiér vsadil na spolupráci stran středu a zejména na těsné vztahy s lidovci. To není možné bez dílčích koaličních sporů a pracného dohadování dalších kroků vlády.

Zemanovo křídlo dávalo přednost levicové (a ohledy na spojence méně vázané) politice. To by se neobešlo bez tiché spolupráce s komunisty a možná bez strategického partnerství s ODS.

Zvrat si Špidlovi odpůrci slibovali od březnového sjezdu strany. Těsně před ním premiér musel čelit výtkám, že ustupuje koaličním partnerům. Navzdory tomu se dokázal dohodnout jak s levicovým Zdeňkem Škromachem, tak s pragmatickým Grossem. A při kuloárových jednáních od nich dosáhl příslibu, že proti němu prozatím nevystoupí. Gross pak odmítl výzvy svých přívrženců, kteří do poslední chvíle usilovali, aby se stal novým předsedou strany. Špidla pak již dokázal při souboji o předsednické křeslo porazit Jiřího Rusnoka, kterého krátce před tím odvolal z Ministerstva průmyslu a obchodu.

Přesvědčivé vítězství to nebylo – na jeho stranu se postavilo jen 54 procent delegátů sjezdu.

Hned na to, v létě, musel čelit opozici jednotlivých sociálně demokratických poslanců nespokojených s ekonomickými kroky kabinetu. Dokázal ji ale překonat a prosadit nejen reformu veřejných financí, ale i státní rozpočet.

Kritika Špidlova stylu vlády a volání po návratu Zemana do vrcholné politiky znovu zesílily v závěru roku.

Sociální demokraty rozštěpil i postoj k americkému útoku na Irák. Většina straníků ho odsoudila, její představitelé ve vládě ho naopak podpořili.